

Vergaderjaar 1992–1993

23 124

Wijziging van de Wet op de economische delicten (verhoging strafmaxima uitvoer strategische goederen)

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Naar aanleiding van de door de Tweede Kamer aanvaarde motie van de leden Van Gijssel en Gualthérie van Weezel (Kamerstukken II 1991/92, 22 054, nr. 18) inzake verhoging van de strafmaxima in geval van illegale uitvoer van strategische goederen, die door de regering werd gezien als een ondersteuning van haar beleid, is dit wetsvoorstel tot stand gekomen.

Het voorstel beoogt, in het belang van de internationale vrede en stabiliteit, de illegale uitvoer van strategische goederen verder terug te dringen. Daartoe wordt voorgesteld de ter zake geldende strafmaxima beduidend te verhogen en meer in lijn te brengen met de in andere EG-landen daarvoor geldende strafmaxima. Voorts zal verhoging van de strafmaxima het onderzoek naar en de opsporing van illegale uitvoer van strategische goederen ten goede komen. De bevoegdheden van de opsporende diensten zijn immers afhankelijk van de ernst van een misdrijf zoals in de daarop gestelde straf tot uitdrukking gebracht. Tot slot heeft het voorstel tot doel de strafmaxima ten aanzien van onderscheiden categorieën strategische goederen te uniformeren.

De Wet op de economische delicten (WED) plaatst overtreding van de toepasselijke bepalingen in het kader van de In- en uitvoerwet thans in de tweede categorie van artikel 1. Krachtens artikel 6, eerste lid, onder 2°, geldt voor zover het delict opzettelijk is begaan (het wordt dan aangemerkt als een misdrijf) een maximum gevangenisstraf van twee jaar en een maximum geldboete van f 25 000 (vierde geldboetecategorie; zie artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht). Indien geen sprake is van opzet bedraagt de maximumstraf zes maanden hechtenis en een geldboete van f 10 000 (derde geldboetecategorie).

Deze strafmaxima brengen onder meer met zich mee dat de al dan niet opzettelijke overtreding geen geval oplevert waarin voorlopige hechtenis is toegestaan. Ingevolge artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering kan voorlopige hechtenis immers – afzonderlijk genoemde feiten uitgezonderd – slechts worden toegepast bij verdenking van een feit waarop een gevangenisstraf van ten minste vier jaren is gesteld. Aangezien ingeval geen voorlopige hechtenis is toegelaten, ook andere dwangmiddelen (aanhouding buiten heterdaad, huiszoeking, telefoontap) buiten toepassing moeten blijven, levert de geringe straf een belemmering op voor de effectieve opsporing.

Overbrenging van bedoelde delicten van de tweede naar de eerste categorie van artikel 1 van de WED betekent een verhoging van de maximum gevangenisstraf van twee naar zes jaar en van de maximum boete van f 25 000 naar f 100 000 (vijfde geldboetecategorie) in geval van opzettelijke overtreding. In geval van niet-opzettelijke overtreding betekent het voorstel een verhoging van het strafmaximum van zes maanden naar één jaar hechtenis en van f 10 000 naar f 25 000 boete (vierde geldboetecategorie). Overigens zal de verhoging van de maximum geldboete naar verwachting, gezien de beschikbare gegevens (1989: negen onvoorwaardelijk en twee voorwaardelijk opgelegde geldboeten), niet of nauwelijks leiden tot extra opbrengsten boeten en transacties.

Voor de goede orde zij er op gewezen dat onze nationale wetgeving twee mogelijkheden kent om hogere straffen op te leggen.

In de eerste plaats wordt in artikel 6, eerste lid, van de WED bepaald dat, indien de waarde van de zaken waarmee of met betrekking tot welke het delict is begaan, of die geheel of gedeeltelijk door middel van het economisch delict zijn verkregen, hoger is dan het vierde deel van het maximum van de toepasselijke geldboete, de maximale geldboete één categorie hoger is. Dit wetsvoorstel heeft derhalve tot gevolg, dat in genoemde omstandigheden de mogelijkheid voor een maximum boete van f 1 000 000 in geval van opzettelijke overtreding (zesde boetecategorie) en voor een maximum boete van f 100 000 in geval van niet-opzettelijke overtreding wordt geopend.

In de tweede plaats bepaalt artikel 23, zevende lid, van het Wetboek van Strafrecht dat, indien het delict door een rechtspersoon wordt gepleegd, een boete kan worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie. De maximum geldboete kan zodoende volgens de bestaande wetgeving reeds uitkomen op f 1 000 000 in geval van opzettelijke overtreding begaan door een rechtspersoon. Verhoging van de strafmaxima betekent dat nu ook een natuurlijk persoon onder bepaalde omstandigheden geconfronteerd kan worden met een, beduidend hogere, geldboete van f 1 000 000.

Naast de hiervoor beschreven voordelen die voortvloeien uit een verhoging van strafmaxima worden via dit voorstel ook uniforme strafmaxima gerealiseerd waar het gaat om overtredingen in de diverse categorieën strategische goederen. De WED verwijst namelijk ten aanzien van biologische wapens naar een andere wet dan de In- en uitvoerwet, te weten de Uitvoeringswet verdrag biologische wapens.

Deze wet is reeds opgenomen in de eerste categorie van artikel 1 WED.

Benadrukt zij nog eens dat de onderhavige regeling de strafmaat alleen beoogt te verhogen voor zover het de uitvoer van strategische goederen betreft. De WED kent tot op heden geen onderscheid naar de aard van de goederen en verwijst in artikel 1, onder 2°, in algemene zin naar de In- en uitvoerwet. In het voorliggende wetsvoorstel wordt daarom een onderscheidend criterium geïntroduceerd: het als strategisch aangemerkt zijn van de betrokken goederen.

In concreto worden in het wetsvoorstel in artikel 1 van de WED als economische delicten van de eerste categorie aangemerkt overtredingen van de volgende voorschriften, gesteld bij of krachtens de In- en uitvoerwet: de artikelen 2, eerste en vierde lid (regels ten aanzien van de uitvoer), 2a, eerste en derde lid (overeenkomstige regels ten aanzien van andere douanerechtelijke handelingen aan het brengen buiten het vrije verkeer, zoals bijvoorbeeld doorvoer), artikel 5 (aan vergunningen, vrijstellingen en ontheffingen verbonden voorschriften of beperkingen), artikel 7, eerste lid (ministeriële spoedregelingen vooruitlopend op een vaststelling of wijziging van een uitvoerbesluit) en artikel 18 (verbod om bij een aanvraag om vergunning, ontheffing en dergelijke onjuiste of

onvolledige gegevens te verstrekken), voorzover het goederen betreft die in een krachtens de In- en uitvoerwet vastgesteld uitvoerbesluit onderscheidenlijk vastgestelde uitvoerregeling worden aangemerkt als strategische goederen. Indien daarvan geen sprake is vallen overtredingen van de genoemde artikelen onder de lichtere, tweede categorie van artikel 1 van de WED.

Tevens vallen onder de tweede categorie van artikel 1 van de WED de artikelen 2b (regels inzake het afgeven van verklaringen die in het algemeen op handelspolitieke gronden in het buitenland worden geëist), artikel 4, eerste lid, onder a, c en e (regels ter verzekering van een goede toepassing van hetgeen op grond van artikel 2 of 2a is bepaald), artikel 12b, zesde lid, alsmede 19g, eerste lid (verplichting om medewerking te verlenen aan de aangewezen ambtenaren bij de uitvoering van hun controlerende taak), en – voor zover aangeduid als strafbare feiten – artikel 17 van de In- en uitvoerwet (eventuele nadere regelgeving in het belang van een goede uitvoering van die wet).

Tot slot zij nog opgemerkt dat het in de bedoeling ligt ook ten aanzien van het Besluit financieel verkeer strategische goederen, dat is gebaseerd op de Wet financiële betrekkingen buitenland, de strafmaxima te verhogen. Dit zal echter geschieden in het kader van een wetsvoorstel dat zal strekken tot vervanging van de laatstgenoemde wet en dat naar verwachting op korte termijn aan de Tweede Kamer zal worden aangeboden.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Y. C. M. T. van Rooij